

UČNI NAČRT

Učni predmet	Razred	Smer	Tedensko št. ur
Zgodovina	4.	M	2

OPREDELITEV PREDMETA

SPLOŠNI CILJI, VLOGA IN SPECIFIČNE KOMPETENCE

Pričujoči posodobljeni Učni načrt za zgodovino DIZ Jožef Stefan v Trstu izhaja iz učnega načrta za zgodovino, ki je bil po smernicah italijanskega ministrstva za šolstvo in učnih načrtih za zgodovino na srednjih šolah v Sloveniji oblikovan že v šolskem letu 2015/2016. Posodobljen je v skladu z novimi evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje iz leta 2018 in Agendo za trajnostni razvoj 2030 iz leta 2015.

Splošni cilj predmeta zgodovina je spodbujanje dijakove sposobnosti razumevanja in vrednotenja različnih zgodovinskih dogajanj, procesov in problemov preteklosti za lažje in bolj poglobljeno dožemanje sedanosti. Dijaki in dijakinje spoznavajo in utrjujejo bistvene koncepte zgodovine: čas in prostor, spremembe, kontinuiteto, vzročnost in posledičnost ter soodvisnost pojavov.

Skladno z novimi evropskimi ključnimi kompetencami za vseživljenjsko učenje pri tem predmetu razvijajo **pismenost**, tj. sposobnost uspešnega ustnega in pisnega sporazumevanja v slovenskem (knjižnem) jeziku v različnih sporazumevalnih okoliščinah in zbiranja ter kritične presoje raznih virov informacij ter **digitalno, osebno, družbeno in učno, državljansko in podjetnostno kompetenco**. Pri razvijanju **kulturne zavesti in izražanja** uzaveščajo pomen ohranjanja slovenske, evropske in svetovne kulturne dediščine. Pri pouku zgodovine pa se krepi tudi njihova narodna zavest in odprtost do drugih kultur in narodov.

Skladno z Agendo 2030 se utrjuje **zavest o pomenu prizadevanja posameznika in družbe za trajnostni razvoj sveta**.

Učni načrt je zasnovan tematsko, tako da zajema izbrane ključne zgodovinske pojave, procese, odnose, ideje in koncepte, ki pomenijo pogoj za razumevanje kulturnega oziroma civilizacijskega razvoja človeštva.

Predmetu zgodovina je v predmetniku dodeljenih 330 ur pouka (letno 66 ur, tedensko 2 uri).

DRUGI BIENIJ

V **drugem bieniju** je pri pouku zgodovine še večji poudarek na kritični analizi in interpretaciji podatkov, didaktično prilagojeni dijakom, in na oblikovanju samostojnih sklepov in mnenj o pojavih in procesih ter stališč do njih ter na raziskovanju različnih perspektiv in interpretacij o posameznih pojavih in procesih. Poudarjeno je tudi medsebojno delovanje med ljudmi in okoljem ter zgodovinskimi pojavi in procesi. Z izbranimi zgodovinskimi primeri in učnim gradivom se prispeva tudi k razumevanju in spoštovanju strpnosti, človekovih pravic, demokratičnih vrednot in kulturne raznolikosti. Poudarek je na socialno-kulturnih temah in vsebinah z zgodovino vsakdanjega življenja, s prikazom materialnih in duhovnih dosežkov človeštva v izbranih zgodovinskih obdobjih.

UČNE OBLIKE IN METODE

Oblike in metode dela se izbirajo v skladu s cilji, vsebinami in sposobnostmi dijakov. V ospredju sta aktivna vloga dijakov in usmerjevalno/mentorsko delo profesorja. V drugem bieniju poteka pouk zgodovine interaktivno, uporabljajo se tudi različne oblike pisnega in govornega sporazumevanja, debatne tehnike, raziskovalna dela s pomočjo IKT, zgodovinske naloge esejskega tipa, zgodovinske spletne strani, gradivo iz zgodovinskih časopisov, dodatni viri iz dopolnilnega gradiva, ki ga izbira profesor po lastni presoji.

DIDAKTIČNI SKLOPI	CILJI	VSEBINE	ČAS IZVAJANJA	MEDPREDMETNE POVEZAVE
VZPON MEŠČANSTVA IN UVELJAVITEV PARLAMENTARIZMA¹	<p>Ozaveščanje pojmov revolucija, človekove pravice, diktatura, liberalizem, konservativizem, volilna pravica, ustava, parlamentarizem, politične stranke.</p> <p>Primerjanje, analiza in ocena dosežkov ključnih dogodkov in</p>	<p>Značilnosti meščanske družbe</p> <p>Evropa med vzhodom in zahodom, vstaje.</p> <p>Ideologije in politične stranke.</p> <p>Značilnosti meščanske družbe.</p>	Prvo dvomesečje	<p>Slovenski jezik in književnost: med romantiko in realizmom. J. Jurčič, <i>Telečja pečenska</i>.</p> <p>Državljanstva vzgoja: primerjava med albertinskim statutom in italijansko ustavo.</p>

¹ Didaktični sklopi so povzeti po: Kunaver, Vočko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija*. Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ. Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf

<p>NACIONALNA GIBANJA SLOVENSKO NACIONALNO OBLIKOVANJE</p>	<p>pojavov.</p> <p>Spoznavanje faz slovenskega nacionalnega oblikovanja.</p> <p>Ozaveščanje pojmov nacionalno gibanje, nacionalizem, nacionalna država, narod, manjšina, državljanstvo in umeščanje v ustrezen zgodovinski čas in prostor.</p> <p>Primerjanje posameznih nacionalnih gibanj in ocena dosežkov.</p>	<p>Evropska nacionalna gibanja in nacionalno gibanje na Slovenskem</p> <p>Predmarčno obdobje.</p> <p>Program ZS leta 1848.</p> <p>Bachov absolutizem.</p> <p>Ustavna doba.</p> <p>Slogaštvo in ločitev duhov.</p> <p>Nastanek političnih strank in novi politični koncepti ob koncu 19. stoletja.</p> <p>Druga nacionalna gibanja 19. stol.</p> <p>Upori na Balkanu.</p> <p>Leto 1848 v Evropi.</p> <p>Italijanski risorgimento.</p> <p>Vojne za neodvisnost in združitev Italije.</p> <p>Italija po združitvi do konca 19.</p>	<p>Drugo dvomesečje</p>	<p>Italijanski jezik in književnost: Silvio Pellico, <i>Le mie prigionieri</i>. Izbor besedil iz sočasne italijanske literature.</p>
---	--	---	-------------------------	---

<p>DRUŽBA IN VSAKDANJE ŽIVLJENJE V 19. STOLETJU</p> <p>STIČIŠČA KULTUR</p>	<p>Oblikovanje sklepov, mnenj, stališč o obravnavani temi in aktualizacija.</p> <p>Primerjanje razvoja nacionalnih držav (študij primera).</p> <p>Spoznavanje značilnosti vsakdanjega življenja različnih družbenih skupin v 19. stoletju.</p> <p>Analiza sprememb v družbi in primerjava med slovensko in italijansko družbo v 19. stoletju.</p> <p>Ozaveščanje družbenih sprememb v večkulturnem Trstu v 19. stoletju.</p> <p>Razvijanje pozitivnega odnosa do spoštovanja človekovih pravic, enakosti med spoloma in demokracije.</p> <p>Ozaveščanje političnega, gospodarskega in družbenega dogajanja držav v Evropi in izven nje v 19. stoletju.</p> <p>Ozaveščanje evropskega odnosa do judovskega vprašanja v Evropi na prehodu iz 19. stol. na primeru Dreyfuss.</p> <p>Spoznavanje politične in gospodarske zaostalosti Rusije.</p>	<p>stoletja.</p> <p>Vprašanje italijanskega Juga.</p> <p>Od Nemške zveze do Bismarckove Nemčije.</p> <p>Razvoj družbe na Slovenskem in v Italiji v 19. stoletju</p> <p>Položaj kmeta, delavca in meščana. Trst v 19. stoletju.</p> <p>Širjenje šol in izobrazbe. Začetki uveljavljanja žensk.</p> <p>Industrializacija, agrarna kriza in izseljevanje.</p> <p>Razvoj znanosti in umetnosti.</p> <p>Evropa velesil: Imperializem in kolonializem</p> <p>Velika Britanija in njen imperij.</p> <p>Drugo cesarstvo in tretja republika v Franciji.</p> <p>Judovsko vprašanje.</p> <p>Rusija med avtokracijo in</p>	<p>Tretje dvomesečje</p>	<p>Slovenski jezik in književnost: J. Kersnik: <i>Kmetske slike, Jara gospoda.</i> Izbor odlomkov evropske literature iz obdobja realizma.</p>
--	---	---	--------------------------	---

<p>BLIŠČ IN BEDA INDUSTRIJSKEGA RAZVOJA</p> <p>SVET NA ZAČETKU 20. STOLETJA</p>	<p>Spoznavanje t.i. vzhodnega vprašanja in uveljavljanje slovanskih narodov na račun bolnika ob Bosporju na začetku 20. stol.</p> <p>Razbiranje posledic kolonialne razdelitve azijskega in afriškega prostora. Odkrivanje značilnosti severnoameriškega prostora v 19. stoletju.</p> <p>Spoznavanje značilnosti srednjeameriškega in južnoameriškega prostora v 19. stoletju ter položaja novonastalih držav.</p> <p>Spoznavanje značilnosti prve in druge industrijske revolucije.</p> <p>Odkrivanje pomena razvoja prometnih zvez in oblik komunikacije.</p> <p>Ozaveščanje sprememb v družbi 19. stoletja in opredeljevanje do različnih oblik reševanja delavskega vprašanja.</p> <p>Spoznavanje strukture družine v predindustrijski in industrijski dobi.</p>	<p>revolucijo.</p> <p>Berlinski kongres 1878.</p> <p>Osmansko cesarstvo in nemirni Balkan do 1913.</p> <p>Širitev kolonialne oblasti evropskih držav v Aziji.</p> <p>Japonska, Kitajska.</p> <p>Državljanska vojna v ZDA.</p> <p>Boj proti kolonialni oblasti in nastanek novih držav v Srednji in Južni Ameriki.</p> <p>Industrijska revolucija in delavsko gibanje</p> <p>Industrijska revolucija in njen vpliv na razvoj prometa, komunikacije, gospodarstva in družbe.</p> <p>Socialno vprašanje. Delavsko gibanje.</p>	<p>Četrto dvomesečje</p>	<p>Slovenski jezik in književnost: slovenska moderna. I. Cankar, <i>Hiša Marije Pomočnice</i>.</p> <p>Umetnostna zgodovina: novi likovni tokovi na prehodu iz 19. v 20. stoletje.</p>
--	--	--	--------------------------	---

	<p>Razlikovanje povoda in vzroka zgodovinskega dogodka.</p> <p>Odkrivanje spomina in dediščine prve svetovne vojne v lokalni zgodovini.</p>	<p>Začetki 20. stoletja</p> <p>1. svetovna vojna: vzroki, povod in potek.</p>		<p>Filozofija, po presoji posamezne profesorice/profesorja.</p> <p>Slovenski jezik in književnost: Ivan Cankar, <i>Podobe iz sanj</i>.</p>
--	---	--	--	--

Vsebine v krepkem tisku so temeljne.

PREVERJANJE IN OCENJEVANJE

Pri pouku zgodovine vrednotimo sposobnost razumevanja, analize in interpretacije zgodovinskih dogajanj, procesov in pojavov, sposobnost umeščanja zgodovinskih vsebin v ustrezen zgodovinski čas in prostor, zmožnost interdisciplinarnega dojetja pojavov, zbiranja, izbiranja in rabe različnih virov, dijakovo sporazumevalno in medkulturno zmožnost ter druge državljanske in ključne zmožnosti vseživljenjskega učenja. Preverjanje znanja in zmožnosti dijakov poteka v pisni in ustni obliki. Pisno preverjanje je v obliki raznih tipov nalog, ustno pa v obliki spraševanj in različnih govornih nastopov. Vrednotenje dosežkov dijaka pri predmetu zgodovina je lahko diagnostično, delno in celovito, sprotno in končno.

MINIMALNI STANDARDI ZNANJA, SPRETNOSTI IN VEŠČIN

Ob zaključku 4. letnika dijak/inja:

- našteje glavne narodne zahteve iz nemškega, italijanskega in slovenskega nacionalnega programa v letih 1848/49;
- navede glavne uspehe in neuspehe nacionalnih gibanj v letih 1848/49;
- v grobih obrisih pozna potek združitve Nemčije in glavne značilnosti Nemškega cesarstva;

- v grobih obrisih pozna potek združitve Italije in glavne značilnosti Kraljevine Italije;
- opiše značilnosti razvoja Francije v drugi polovici 19. stoletja;
- razloži glavne značilnosti neoabsolutizma v habsburški monarhiji;
- pojasni bistvo uvedbe ustavnosti in dualizma v habsburški monarhiji;
- razloži pojem narodno prebujenje;
- opiše razvoj narodnega gibanja na Slovenskem in prizadevanja za poenotenje slovenskega jezika;
- navede zahteve programa Zedinjena Slovenija;
- opredeli pomen čitalnic in taborov;
- pozna ideje mladoslovencev in staroslovencev;
- poimenuje prve slovenske politične stranke, opiše značilnosti njihovih programov ter navede volilno bazo;
- razloži jugoslovansko idejo;
- opredeli in pojasni pojme imperializem, ekspanzionizem in kolonializem;
- iz zemljevida zna razbrati kolonialno posest evropskih držav;
- v grobih obrisih pozna razvoj Velike Britanije, Nemškega cesarstva, Francije, Italije in Rusije pred 1. svetovno vojno;
- pozna značilnosti judovskega vprašanja;
- pozna razvoj Združenih držav Amerike in značilnosti secesijske vojne;
- pozna in razloži pojem druga industrijska revolucija;
- opiše značilnosti druge industrijske revolucije ob primerjavi s prvo;
- pozna pojem delavsko gibanje in pozna načine reševanja delavskega vprašanja;
- navede krizna žarišča in pojasni, zakaj je Balkan postal eno od glavnih kriznih žarišč pred prvo svetovno vojno;
- loči med vzrokom in povodom za 1. svetovno vojno, pojasni potek vojne in posledice vojne za civilno prebivalstvo;
- bojišča prve svetovne vojne zna razbrati iz zemljevida;
- pozna okoliščine vstopa Italije v 1. svetovno vojno in podpis londonskega sporazuma;
- pravilno uporablja strokovno terminologijo.

VIRI

- *Decreto del Presidente della Repubblica 15 marzo 2010. Regolamento recante norme per il riordino degli Istituti tecnici.* Pridobljeno s <https://www.gazzettaufficiale.it/gunewsletter/dettaglio.jsp?service=1&datagu=2010-06-15&task=dettaglio&numgu=137&redaz=010G0110&tmstp=1276687571279>

- *Istituti tecnici. Linee guida per il passaggio al nuovo ordinamento.* Pridobljeno s https://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/nuovi_tecnici/INDIC/ LINEE_GUIDA_TECNICI_.pdf
- *Settore tecnologico. Secondo biennio e quinto anno. Area d'istruzione generale. Supplemento ordinario n. 60 alla Gazzetta Ufficiale.* 30. 3. 2012. Allegato A.2
Pridobljeno s https://www.gazzettaufficiale.it/do/atto/serie_generale/caricaPdf?cdimg=12A0329000100010110004&dgu=2012-03-30&art.dataPubblicazioneGazzetta=2012-03-30&art.codiceRedazionale=12A03290&art.num=1&art.tiposerie=SG
- Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina. Gimnazija. Splošna gimnazija.* Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ. Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgodovina_280_ur_gimn.pdf
- Kunaver, Vojko idr., 2008: *Učni načrt. Zgodovina.[Elektronski vir]: gimnazija : splošna gimnazija : gimnazija z italijanskim učnim jezikom.* Ljubljana: MŠŠ : ZRSŠ Pridobljeno s http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2019/programi/media/pdf/un_gimnazija/un_zgo_italijanska_manjsina_gimn.pdf
- *Srednje strokovno izobraževanje (SSI) - Poklicno-tehniško izobraževanje (PTI), 2008. Katalog znanja. Zgodovina (prilagoditev za šole v slovenski Istri z italijanskim učnim jezikom).*
- Gimnazija Šiška. *Minimalni standardi znanja - zgodovina.* Pridobljeno s <https://www.gimnazija-siska.si/o-nas/ucni-predmeti/zgodovina/minimalni-standardi-znanja/>
- *Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. OZN 2015.* Pridobljeno s https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf
- *Priporočilo Sveta EU z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje.* Pridobljeno s [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from)